

**Цимбалюк Я.В., Таран Т.Л., Глушко О.А.,
здобувачі вищої освіти ступеня магістр*
Національний університет біоресурсів і природокористування України**

**Державна підтримка аграрного сектору економіки в системі експорту й
конкурентоспроможного глобального розвитку тваринництва**

Ринкове саморегулювання та державне втручання в економіку спонукають до появи соціально-економічних проблем. Першочерговою умовою розвитку сільського господарства є рівень державної підтримки. Досвід розвинених країн, сільське господарство яких довгий час формувалося під впливом держави, свідчить, що в умовах ринкової економіки ефективність аграрного виробництва значною мірою залежить від рівня державної підтримки. Особливості підтримки держави полягають у виплаті коштів бюджетних дотацій, а також через виплату податку на додану вартість переробними підприємствами. Державне регулювання галузі необхідне для подолання кризових явищ і забезпечення подальшого інтенсивного розвитку сільського господарства.

Відповідно до угоди про асоціацію з ЄС, Україна має запровадити систему державної допомоги, що відповідає положенням європейського законодавства. Слід зауважити, що ця система у ЄС є одним із стовпів захисту конкуренції на спільному ринку ЄС. В ЄС також регулюють державну допомогу. Римський договір у 1958 р. заклав підвалини політики конкуренції ЄС. Зокрема, було офіційно запроваджене визначення державної допомоги. Положення про державну допомогу було оновлене у Лісабонському договорі 2007 року. Регулювання державної допомоги у ЄС є частиною політики у сфері конкуренції, яка на спільному ринку не може порушуватися виробниками або органами влади.

Законодавство ЄС забороняє надання державної допомоги, яка створює переваги окремим виробникам чи виробництву певних товарів і в результаті спотворює конкуренцію чи загрожує спотворенням. Разом з тим, стаття 107 договору про функціонування ЄС містить перелік підстав для визнання допомоги сумісною та дозволеною. Важливою є допомога для сприяння економічному розвитку регіонів з надзвичайно низьким рівнем життя або із суттєвим рівнем безробіття, сприяння розвитку певної економічної діяльності або економічних сфер, якщо нема несприятливого впливу на спільну торгівлю. Йдеться про надання підтримки малим та середнім підприємствам.

Напрямки дозволеної підтримки ще називають горизонтальною державною допомогою, яка не надає переваг секторам, а створює умови для розвитку. Лише в окремих випадках можлива секторальна допомога для галузі. Правила державної допомоги є частиною зобов'язань України в межах Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Слід запровадити подібну систему контролю державної. Тому питання державної допомоги є складовою глави 10 «Конкуренція» поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом (розділ IV угоди). Частина 2 відповідної

* Науковий керівник - Коробова Н. М., канд. екон. наук, доцент

глави присвячена саме державній допомозі: загальним принципам, прозорості, сфері застосування, відносинам із СОТ, створенню національної системи контролю за державною допомогою. Стаття 262, яка повністю дублює статтю 107 договору про функціонування ЄС, визначає перелік цілей, в рамках яких державна допомога може вважатися сумісною з положеннями угоди. Правила надання державної допомоги в Україні не повинні зашкодити внутрішній і зовнішній конкуренції. Важливість взаємин Україна-ЄС пояснюється розмірами економік сторін, порівняно великими обсягами торгівлі України з ЄС і, відповідно, бажанням сторін запобігти можливому негативному впливу на конкуренцію і торгівлю.

Бюджетні кошти необхідні для підтримки процесу розширеного відтворення в сільському господарстві, а також стримування інфляційних процесів і захисту інтересів споживачів сільськогосподарської продукції. Стабільний розвиток аграрних виробників гарантує продовольчу безпеку держави, сприяє перетворенню аграрного сектору на експортний високоефективний та конкурентоспроможний сектор економіки на внутрішньому та зовнішньому ринках, формує ефективний ресурс зовнішньоекономічної діяльності, створює надійне джерело бюджетних надходжень і потужний виробничо-економічний потенціал для розвитку сільських територій та економіки держави загалом.

Згідно з Постановою КМУ від 25.08.2004 № 1102 щодо надання кредитів фермерським господарствам фінансова підтримка надається на конкурсних засадах: новоствореним фермерським господарствам та фермерським господарствам з відокремленими фермерськими садибами; фермерським господарствам, провадять господарську діяльність та розташовані у гірських населених пунктах, на поліських територіях для виробництва, переробки і збуту виробленої продукції, провадження виробничої діяльності; іншим фермерським господарствам – строком до п'яти років для придбання техніки, обладнання, поновлення обігових коштів. Кошти за програмою Державної підтримки галузі тваринництва ділять згідно з Постановою КМУ від 28.10.2015 № 884, фінансова підтримка надається на часткове відшкодування вартості: закуплених тварин; відсоткової ставки за банківськими кредитами для покриття витрат, пов'язаних із закупівлею молодняка сільськогосподарських тварин, обладнання для тваринницьких ферм і комплексів; вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів, доїльних залів та утворених на кооперативних засадах м'ясопереробних ферм і комплексів, м'ясопереробних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Вдовенко Н. М., Павленко М. М. Економіка у тваринництві: методичні вказівки із використання моделі «AGMEMOD». К.: НУБіП України, 2020. 169 с.;
2. Вдовенко Н. М., Маргасова В. Г., Шарило Ю. Є. Михальчишина Л. Г. Конкурентоспроможність рибного господарства та аквакультури як складова ефективності національної економіки. *Біоекономіка і аграрний бізнес*. 2019. Вип. 1. С. 204–211.;
3. Вдовенко Н. М. Аграрний сектор економіки у контексті дії нормативно-правових методів регулювання. *Економіка. Управління. Інновації*. 2014. № 2.